

## قاعده کوادراتوری باز فازی جهت حل عددی معادلات انتگرال فردهلم غیرخطی فازی همراه با تقریب خطا

شکراه زیاری<sup>۱\*</sup>، سعید عباس‌بندی<sup>۲</sup>

۱. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد فیروزکوه، گروه ریاضی

۲. دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، دانشکده علوم پایه، گروه ریاضی کاربردی

دریافت: ۹۷/۰۳/۲۰

پذیرش: ۹۹/۰۱/۲۴

### چکیده

در این مقاله یک روش تکراری بر مبنای قاعده کوادراتوری باز فازی برای حل معادلات انتگرال فردهلم نوع دوم غیرخطی فازی ارائه شده است. همچنین تقریب خطای روش با توجه به شرط لیپشیتس ثابت گردیده است. مثال‌های عددی تشریحی ارائه شده دقت و همگرایی روش را نشان می‌دهد.

**واژه‌های کلیدی:** روش تکراری، قاعده کوادراتوری باز فازی، معادلات انتگرال فردهلم نوع دوم غیرخطی فازی

### ۱. مقدمه

معادلات انتگرال فازی نقش اساسی در حل مسائل مربوط به کنترل فازی و مدل‌های فازی در اقتصاد دارد. مطالعه معادلات انتگرال فازی با کارهای کالوا<sup>۱</sup>، سیکالا<sup>۲</sup> و مردسون<sup>۳</sup> و نیومن<sup>۴</sup> [۲۶] آغاز شد و سپس توسط محققین دیگر توسعه یافت. بررسی وجود و منحصربفردی جواب و نیز کراندار بودن جواب از موارد بسیار مهم در ارتباط با مطالعه معادلات انتگرال فازی بشمار می‌رود. اصل نقطه ثابت باناخ<sup>۵</sup> ابزار قدرتمندی جهت بررسی وجود و یکتایی جواب معادلات انتگرال فازی است.

بررسی وجود و یکتایی جواب معادلات انتگرال فازی را می‌توان در مراجع [31،32]، [7،9] پیدا کرد. اما بررسی کراندار بودن جواب معادلات انتگرال فازی ولترا از نوع خطی و غیرخطی توسط نیتو<sup>۶</sup> و رودریگز<sup>۷</sup> [27] مورد مطالعه قرار گرفت. روش‌های عددی متعددی برای حل معادلات انتگرال فازی ارائه شده که از جمله می‌توان به روش‌های تقریب‌های متوالی، روش‌های کوادراتوری نقطه میانی، دوزنقه‌ای و سه نقطه‌ای اشاره کرد. برخی تکنیک‌های قابل توجه دیگر در

\* نویسنده مسئول: shok\_ziari@yahoo.com

<sup>1</sup> Kaleva

<sup>2</sup> Siekkala

<sup>3</sup> Mordeson

<sup>4</sup> Newman

<sup>5</sup> Banach

<sup>6</sup> Nieto

<sup>7</sup> Rodriguez

ساخت روش‌های عددی برای حل معادلات انتگرال فازی عبارتند از: روش نیستروم<sup>۱</sup> [1]، روش تجزیه آدومین [2،4] استفاده از درونیابی لاگرانژ [19]، استفاده از چندجمله‌ای‌های برنشتاین [16]، روش تفاضلات تقسیم شده متناهی [29] استفاده از موجک هار [36] و استفاده از توابع بلاک-پالس [۳۹]،

فریدمن و همکاران [2۰] روشی عددی برای حل معادلات انتگرال فردهلم فازی بر اساس روش تقریب‌های متوالی ارائه دادند. همچنین آنها شرایط کافی برای اثبات وجود و یکتایی جواب را برای معادلات انتگرال فردهلم فازی بیان نموده و اثبات همگرایی روش تقریب‌های متوالی بر اساس قاعده کوادراتوری دوزنقه‌ای را ارائه نمودند، اما هیچ تقریب خطایی برای روش خود مهیا نکردند. در حالی که بده و گال<sup>۲</sup> [9] ضمن معرفی قواعد کوادراتوری برای محاسبه انتگرال توابع فازی روش نقطه میانی را برای حل معادلات انتگرال فردهلم فازی بکاربرده و تقریب خطایی برای روش خود ارائه نمودند. بیکا<sup>۳</sup> [2۰] روش تقریب‌های متوالی را بر مبنای قاعده کوادراتوری دوزنقه‌ای برای معادلات انتگرال فردهلم فازی در حالت غیرخطی به کار برده و با در نظر گرفتن شرط لپ شیتس<sup>۴</sup> تقریب خطا را برای روش مربوطه ارائه کرد. عزتی و زیاری [۱۷]، یک فرآیند تکراری بر مبنای قاعده کوادراتوری دوزنقه‌ای جهت حل معادلات انتگرال فازی غیرخطی فردهلم نوع دوم را ارائه کرده و همچنین تقریب خطای روش ارائه شده را بر حسب مدول پیوستگی یکنواخت و جزئی ثابت کردند. در این راستا بیکا و پاپسکو [۱۱] همگرایی روش تقریب‌های متوالی را برای حل معادلات انتگرال فردهلم غیرخطی فازی از نوع هم‌رشتاین ثابت کرده و تقریب خطای روش را نیز به دست آوردند. عزتی و باغمیشه [۵] یک روش تکراری بر اساس توابع بلاک پالس هیبرید و سری تیلور برای حل معادلات انتگرال فازی ارائه دادند. همچنین آنها در [۶] با استفاده از توابع پایه‌ای مثلثی یک روش تکراری جهت حل معادلات انتگرال فردهلم غیرخطی فازی پیشنهاد نمودند. زیاری و بیکا [۳۷] تقریب خطای روش تکراری بر اساس قاعده کوادراتوری دوزنقه‌ای جهت حل معادلات انتگرال فازی غیر خطی هم‌رشتاین را بر حسب مدول پیوستگی یکنواخت و جزئی ارائه کرده و مفهوم پایداری عددی جواب را نسبت به انتخاب تکرار اولیه بر حسب مدول پیوستگی توسعه دادند. اخیراً زیاری [۳۸] یک روش تکراری عددی برای حل معادلات انتگرال فازی غیرخطی فردهلم- هم‌رشتاین بر اساس قاعده کوادراتوری سه نقطه‌ای ارائه نموده که نتایج به دست آمده از دقت بالایی برخوردار است.

ساختار مقاله حاضر به صورت زیر تنظیم شده است:

در بخش ۲ برخی از تعاریف و نتایج مرتبط با عدد فازی، توابع عدد فازی مقدار و انتگرال این‌گونه توابع در حالت یک بعدی ارائه می‌شود. در بخش ۳ قاعده کوادراتوری باز فازی بیان و تقریب خطای آن برای توابع از نوع لپ شیتس به دست می‌آید. بخش ۴ به مطالعه معادله انتگرال فردهلم غیرخطی فازی و روش ارائه شده برای حل این‌گونه معادلات ارتباط دارد. اثبات همگرایی روش ارائه شده در بخش ۵ مورد بررسی قرار می‌گیرد. مثال‌های عددی جهت نشان دادن همگرایی و دقت روش ارائه شده در بخش ۶ لحاظ شده است. در نهایت، بخش ۷ شامل نتیجه‌گیری است.

<sup>1</sup> Nystrom

<sup>2</sup> Bede and Gal

<sup>3</sup> Bica

<sup>4</sup> Lipschitz

## (۲) پیش زمینه

عدد فازی مفهوم اساسی برای تجزیه و تحلیل فازی و معادلات دیفرانسیل و انتگرال فازی بوده و ابزار بسیار مفیدی در اغلب کاربردهای مجموعه فازی و منطق فازی است.

**تعریف (۱)** (آناستاسیو<sup>۱</sup> [۳]) زیرمجموعه فازی  $u: \square \rightarrow [0,1]$  از خط حقیقی را در نظر بگیرید. در این صورت  $u$  عدد فازی است اگر در خواص زیر صدق نماید:

$$(1) \quad u \text{ نرمال است یعنی: } (\exists x \in \mathbb{R}; u(x) = 1).$$

$$(2) \quad u \text{ محدب فازی است یعنی:}$$

$$(3) \quad u(tx + (1-t)y) \geq \min\{u(x), u(y)\}, \forall t \in [0,1], x, y \in \mathbb{R} \quad u$$

$$(4) \quad Cl\{x \in \mathbb{R} | u(x) > 0\} \text{ فشرده است که } Cl(A) \text{ نماد بستار مجموعه } A \text{ است.}$$

مجموعه تمام اعداد فازی را با نماد  $\mathbb{R}_F$  نشان می‌دهند.

برای  $0 < r \leq 1$  مجموعه های  $r$ -تراز بازه های بسته بصورت  $[u]^r = \{x \in \mathbb{R} | u(x) \geq r\}$  و  $[u]^r = [\underline{u}(r), \bar{u}(r)]$  هستند. برای هر  $\lambda \in \mathbb{R}, u, v \in \square_F$  بر اساس اصل گسترش می‌توان جمع دو عدد فازی و ضرب یک عدد حقیقی در یک فازی را تعریف نمود. جمع دو عدد فازی  $u, v \in \square_F$  را با نماد  $u \oplus v$  و ضرب عدد حقیقی  $\lambda$  در مجموعه فازی  $u \in \square_F$  را با نماد  $\lambda \oplus u$  نشان می‌دهند. مجموعه‌های تراز  $u \oplus v$  و  $\lambda \oplus u$  به صورت زیر تعریف می‌شوند:

$$[u \oplus v]^r = \{x + y | x \in [u]^r, y \in [v]^r\} = [u]^r + [v]^r,$$

$$[\lambda \odot u]^r = \{\lambda x | x \in [u]^r\} = \lambda [u]^r, \forall r \in [0,1]$$

در روابط بالا  $[u]^r + [v]^r$  جمع دو بازه و  $\lambda [u]^r$  ضرب عدد در بازه می‌باشد که این بازه‌ها زیرمجموعه‌ای از  $\square$  می‌باشند، بنابراین حساب فازی توسیع حساب بازه‌ای است.

اکنون فاصله بین دو عدد فازی را بررسی می‌کنیم:

**تعریف (۲)** (آناستاسیو<sup>۱</sup> [۳]) فرض کنید  $u, v \in \square_F$  آن‌گاه فاصله هاسدورف بین دو عدد فازی  $u$  و  $v$  را با نماد  $D(u, v)$  نشان داده و به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$D: \square_F \times \square_F \rightarrow \square^+ \cup \{0\}$$

$$D(u, v) = \sup_{r \in [0,1]} \max\{|\underline{u}(r) - \underline{v}(r)|, |\bar{u}(r) - \bar{v}(r)|\}.$$

**قضیه (۱)** (وو-کونگ<sup>۲</sup> [۳۴])

$$(1) \quad (\square_F, D) \text{ یک فضای متریک کامل است.}$$

$$(2) \quad \text{برای هر } u, v, w \in \square_F \text{ داریم:}$$

$$D(u \oplus w, v \oplus w) = D(u, v).$$

<sup>1</sup> Anastassiou

<sup>2</sup> Wu-Cong

(۳) برای هر  $u, v \in \square_F$  و هر  $k \in \square$  داریم:

$$D(k \oplus u, k \oplus v) = |k|D(u, v)$$

(۴) برای هر  $u, v, w, e \in \square_F$  داریم:

$$D(u \oplus v, w \oplus e) \leq D(u, w) + D(v, e)$$

تابع  $\square_F \rightarrow \square$ :  $\|0\|_F$  با ضابطه  $\|u\|_F = D(u, \tilde{0})$  نرم عدد فازی  $u$  است. قضیه زیر نشان می‌دهد که خواص نرم برای اعداد حقیقی در حالت فازی نیز برقرار است..

**قضیه (۲)** (آناستاسیو<sup>۱</sup> [۳])  $\|0\|_F$  دارای خواص زیر است:

(۱)  $\|u\|_F = 0$  اگر و فقط اگر  $u = \tilde{0}$  باشد.

(۲)  $\|\lambda \oplus u\|_F = |\lambda| \|u\|_F$  برای هر  $u \in \square_F, \lambda \in \square$

(۳)  $\|u + v\|_F \leq \|u\|_F + \|v\|_F$  برای هر  $u, v \in \square_F$

(۴)  $D(u, v) \leq \|u\|_F + \|v\|_F, \|u\|_F - \|v\|_F \leq D(u, v)$  برای هر  $u, v \in \square_F$

(۵) برای هر  $a, b$  که هم علامت باشند و هر  $u \in \square_F$  داریم:

$$D(a \oplus u, b \oplus u) = |b - a| \|u\|_F.$$

**تعریف (۳)** (وو-کونگ<sup>۱</sup> [۳۴]) تابع  $f: [a, b] \rightarrow \square_F$  در نقطه  $t \in [a, b]$  پیوسته است هرگاه:

$$\forall \varepsilon > 0, \exists \delta > 0 \forall t \in [a, b]: |t - t_0| < \delta \Rightarrow D(f(t), f(t_0)) < \varepsilon.$$

**تذکره (۱)** فضای تمام توابع فازی پیوسته روی بازه  $[a, b]$  را با نماد  $C_F[a, b]$  نشان می‌دهند.

از تعریف فاصله‌ی فازی برای پیوستگی تابع نتیجه می‌شود که:

$$\sup_{r \in [0, 1]} \max \left\{ \left| \underline{f}(t, r) - \underline{f}(t_0, r) \right|, \left| \bar{f}(t, r) - \bar{f}(t_0, r) \right| \right\} < \varepsilon.$$

از رابطه فوق برای هر  $r \in [0, 1]$  نتیجه می‌شود که:

$$\left| \underline{f}(t, r) - \underline{f}(t_0, r) \right| < \varepsilon, \left| \bar{f}(t, r) - \bar{f}(t_0, r) \right| < \varepsilon$$

**تعریف (۴)** (بده-گال [۹]) تابع فازی  $f: [a, b] \rightarrow \square_F$  که  $[a, b] \subseteq \square$  انتگرال پذیر ریمان روی  $[a, b]$  است اگر

$I \in \square_F$  وجود داشته باشد با این خاصیت که برای هر  $\varepsilon > 0, \delta > 0$  موجود باشد به طوری که برای هر افراز

$P: a = x_0 < x_1 < \dots < x_{n-1} < x_n = b$  از  $[a, b]$  با نرم  $\Delta(P) < \delta$  و برای هر نقطه  $\xi_i \in [x_{i-1}, x_i]$  به

ازای  $i = 1, 2, \dots, n$ ، داشته باشیم:

$$D\left(\sum_{i=1}^n f(\xi_i) \oplus (x_i - x_{i-1}), I\right) < \varepsilon$$

در این صورت می‌نویسیم  $I = (FR) \int_a^b f(x) dx$ .

<sup>1</sup> Wu-Cong

**قضیه ۳** (گاتشل - وکسمن [۲۳]) اگر تابع  $f: [a, b] \rightarrow \square_F$  نسبت به متر  $D$  پیوسته باشد و اگر برای هر  $x \in [a, b]$  تابع  $f$  دارای فرم پارامتری  $\{(f(x, r), \bar{f}(x, r)) | r \in [0, 1]\}$  باشد آن‌گاه انتگرال  $(FR) \int_a^b f(x) dx$  موجود بوده و متعلق به  $\square_F$  است و

$$\left[ (FR) \int_a^b f(x) dx \right]^r = \left[ \int_a^b \underline{f}(x, r) dx, \int_a^b \bar{f}(x, r) dx \right].$$

**قضیه ۴** (گال [۲۲]) انتگرال فازی دارای خواص زیر است:  
الف) اگر  $f, g: [a, b] \rightarrow \square_F$  انتگرال پذیر و  $\alpha, \beta \in \mathbb{R}$  آن‌گاه:

$$(FR) \int_a^b (\alpha f(x) \oplus \beta g(x)) dx = \alpha (FR) \int_a^b f(x) dx \oplus \beta (FR) \int_a^b g(x) dx.$$

ب) اگر تابع  $f: [a, b] \rightarrow \mathbb{R}_F$  انتگرال پذیر باشد و  $c \in [a, b]$  در اینصورت داریم:

$$(FR) \int_a^c f(x) dx \oplus (FR) \int_c^b f(x) dx = (FR) \int_a^b f(x) dx.$$

ج) اگر  $c \in \square_F$  و  $f: [a, b] \rightarrow \square$  دارای علامت یکسان روی  $[a, b]$  باشد آن‌گاه:

$$(FR) \int_a^b c \odot f(x) dx = c \odot (FR) \int_a^b f(x) dx.$$

**قضیه ۵** (گال [۲۲]) اگر  $f, g: [a, b] \rightarrow \square_F$  توابع فازی پیوسته باشند آنگاه تابع  $F: [a, b] \rightarrow \square^+$  با ضابطه  $F(x) = D(f(x), g(x))$  روی  $[a, b]$  پیوسته است و

$$D\left((FR) \int_a^b f(x) dx, (FR) \int_a^b g(x) dx\right) \leq \int_a^b D(f(x), g(x)) dx.$$

**۳) فرمول کوادراتوری فازی باز**

در اینجا تابع عدد فازی مقدار از نوع لیپ شیتس  $f: [a, b] \rightarrow \square_F$  با خاصیت زیر را در نظر می‌گیریم که در آن  $L$  ثابت مثبتی است:

$$D(f(x), f(y)) \leq L|x - y|, \forall x, y \in [a, b]$$

به منظور به دست آوردن تقریب خطای فرمول کوادراتوری فازی باز، قاعده کوادراتوری فازی باز را به صورت در نظر می‌گیریم:

$$(FR) \int_a^b f(t) dt \simeq \frac{b-a}{2} \odot \left[ f\left(a + \frac{b-a}{4}\right) \oplus f\left(b - \frac{b-a}{4}\right) \right]$$

در اینصورت لم زیر تقریب خطای فرمول کوادراتوری فازی باز را بیان می کند.

لم ۱) فرض کنید تابع  $f: [a, b] \rightarrow \square_F$  - لپشیتس باشد آنگاه:

$$D \left( (FR) \int_a^b f(t) dt, \frac{b-a}{2} \odot \left[ f\left(a + \frac{b-a}{4}\right) \oplus f\left(b - \frac{b-a}{4}\right) \right] \right) \leq \frac{L(b-a)^2}{4}$$

اثبات:

$$\begin{aligned} & D \left( (FR) \int_a^b f(t) dt, \frac{b-a}{2} \odot \left[ f\left(a + \frac{b-a}{4}\right) \oplus f\left(b - \frac{b-a}{4}\right) \right] \right) = \\ & D \left( (FR) \int_a^{\frac{a+b}{2}} f(t) dt \oplus (FR) \int_{\frac{a+b}{2}}^b f(t) dt, \frac{b-a}{2} \odot \left[ f\left(a + \frac{b-a}{4}\right) \oplus f\left(b - \frac{b-a}{4}\right) \right] \right) = \\ & D \left( (FR) \int_a^{\frac{a+b}{2}} f(t) dt \oplus (FR) \int_{\frac{a+b}{2}}^b f(t) dt, (FR) \int_a^{\frac{a+b}{2}} f\left(\frac{3a+b}{4}\right) dt \right. \\ & \quad \left. \oplus (FR) \int_{\frac{a+b}{2}}^b f\left(\frac{a+3b}{4}\right) dt \right) \leq \\ & D \left( (FR) \int_a^{\frac{a+b}{2}} f(t) dt, (FR) \int_a^{\frac{a+b}{2}} f\left(\frac{3a+b}{4}\right) dt \right) \\ & \quad + D \left( (FR) \int_{\frac{a+b}{2}}^b f(t) dt, (FR) \int_{\frac{a+b}{2}}^b f\left(\frac{a+3b}{4}\right) dt \right) \leq \\ & \int_a^{\frac{a+b}{2}} D \left( f(t), f\left(\frac{3a+b}{4}\right) \right) dt + \int_{\frac{a+b}{2}}^b D \left( f(t), f\left(\frac{a+3b}{4}\right) \right) dt \leq \\ & \int_a^{\frac{a+b}{2}} L \left| t - \frac{3a+b}{4} \right| dt + \int_{\frac{a+b}{2}}^b L \left| t - \frac{a+3b}{4} \right| dt \\ & \leq L \left( \frac{b-a}{4} \right) \int_a^{\frac{a+b}{2}} dt + L \left( \frac{b-a}{4} \right) \int_{\frac{a+b}{2}}^b dt = \frac{L(b-a)^2}{4}. \end{aligned}$$

نتیجه ۱) تقریب خطای قاعده کوادراتوری فازی باز برای تابع  $f$  با در نظر گرفتن افراز یکنواخت بصورت زیر است:

$$D \left( (FR) \int_a^b f(t) dt, \frac{b-a}{2n} \odot \sum_{i=1}^n \left[ f\left(t_{i-1} + \frac{\square}{4}\right) \oplus f\left(t_i - \frac{\square}{4}\right) \right] \right) \leq \frac{L(b-a)^2}{4n},$$

که در آن  $h = \frac{b-a}{n}$  است.

#### ۴) معادلات انتگرال غیر خطی فازی

در این بخش معادله انتگرال فردهلم نوع دوم غیر خطی فازی را بصورت زیر در نظر می گیریم:

(۱)

$$F(t) = f(t) \oplus (FR) \int_a^b K(s, t) \odot G(F(s)) ds, \quad t \in [a, b],$$

که در معادله فوق  $K(s, t)$  هسته معادله انتگرال، تابعی غیرفازی و دارای علامت یکسان روی مربع  $a \leq s, t \leq b$

می باشد،  $F: [a, b] \rightarrow \square_F$  و  $G: \square_F \rightarrow \square_F$  توابعی پیوسته‌اند.

فرض می‌کنیم که  $K$  تابعی پیوسته باشد و همچنین فرض می‌کنیم نسبت به  $t$  پیوسته یکنواخت باشد در این صورت

$$M_K > 0 \text{ وجود دارد به طوری که } M_K = \max_{s, t \in [a, b]} |K(s, t)|.$$

همچنین فرض کنید  $f$  پیوسته باشد  $X = \{f: [a, b] \rightarrow R_F \mid f \text{ پیوسته باشد}\}$  فضای توابع فازی با متر  $D^*$  باشد که

$$D^*(f, g) = \sup_{a \leq t \leq b} D(f(t), g(t))$$

در مرجع [۱۷] شرایط کافی برای وجود جواب منحصر بفرد معادله انتگرال (۱) به صورت قضیه زیر بیان شده است.

**قضیه ۶** فرض کنید تابع  $k(s, t)$  تابعی پیوسته و دارای علامت ثابت برای  $a \leq s, t \leq b$ ، و تابع فازی  $f(t)$

تابعی پیوسته از  $t$ ،  $a \leq t \leq b$ ، و همچنین فرض کنید  $\alpha > 0$  موجود باشد به طوری که:

$$D(G(u), G(v)) \leq \alpha D(u, v) \quad \forall u, v \in \square_F$$

اگر  $C = M\alpha(b - a) < 1$  آن‌گاه معادله انتگرال فازی (۱) دارای جواب منحصر بفرد  $F^* \in X$  است و همچنین،

دنباله تقریب‌های متوالی  $(F_m)_{m \geq 1}$ ، در زیر:

(۲)

$$F_0(t) = f(t),$$

$$F_m(t) = f(t) \oplus (FR) \int_a^b k(s, t) \odot G(F_{m-1}(s)) ds \quad \forall t \in [a, b], \quad m \geq 1,$$

همگرا به جواب  $F^*$  بوده و کران خطای زیر نیز برقرار است:

(۳)

$$D(F^*(t), F_m(t)) \leq \frac{C^{m+1}}{\alpha(1-C)} D^*(F_1, F_0) \quad \forall t \in [a, b], \quad m \geq 1.$$

**تذکر ۲** اگر  $F = f$  باشد تقریب خطای (۳) به صورت زیر ارائه می‌شود:

(۴)

$$D^*(F^*, F_m) \leq \frac{C^{m+1}}{\alpha(1-C)} (L\|f\| + M), \quad m \geq 1,$$

که در آن  $M = \sup_{a \leq t \leq b} \|G(\tilde{0})\|_F$  است

اکنون یک روش تکراری بر اساس فرمول کوادراتوری فازی باز جهت حل معادله (۱) بیان می‌کنیم. افراز یکنواخت  $i = 0, 1, 2, \dots, n$  برای  $t_i = a + i \square$  که  $\Delta: a = t_0 < t_1 < \dots < t_{n-1} < t_n = b$  از فاصله  $[a, b]$  را در نظر می‌گیریم. نقاط افراز و  $\square = \frac{b-a}{n}$  طول گام است. در این صورت فرایند تکراری زیر جواب تقریبی معادله (۱) را در نقطه  $t_i$  نتیجه می‌دهد:

$$\begin{aligned} y_0(t_{i-1} + \frac{\square}{4}) &= f(t_{i-1} + \frac{\square}{4}), i = 1, 2, \dots, n, \\ y_0(t_i - \frac{\square}{4}) &= f(t_i - \frac{\square}{4}), i = 1, 2, \dots, n, \end{aligned} \quad (5)$$

$$\begin{aligned} y_m(t_i) &= f(t_i) \oplus \frac{\square}{2} \odot \sum_{j=0}^{n-1} \left[ K(t_j + \frac{\square}{4}, t_i) \odot G(y_{m-1}(t_j + \frac{\square}{4})) \oplus, \right. \\ &\quad \left. k(t_{j+1} - \frac{\square}{4}, t_i) \odot G(y_{m-1}(t_{j+1} - \frac{\square}{4})) \right], i = 0, 1, \dots, n. \end{aligned}$$

#### (۵) تقریب خطا

در این بخش به منظور بررسی تقریب خطای روش عددی ارائه شده جهت حل معادله انتگرال فازی (۱) شرایط زیر را در نظر می‌گیریم:

(A1) تابع  $f: [a, b] \rightarrow \square_F$  یک تابع فازی پیوسته است،

(A2) هسته  $K: [a, b] \times [a, b] \rightarrow \square$  پیوسته است،

(A3)  $C = \alpha.M_K(b-a) < 1$  که  $M_K \geq 0$  و  $M_K = \max_{s, t \in [a, b]} |K(s, t)|$  برای هر  $s, t \in [a, b]$ ،

(A4) وجود دارد  $\mu > 0$  ب طوری که:

$$D(f(t'), f(t'')) \leq \mu |t' - t''|, \forall t', t'' \in [a, b].$$

(A5) وجود دارد  $\alpha > 0$  به طوری که:

$$D(G(u), G(v)) \leq \alpha.D(u, v), \forall u, v \in \square_F.$$

(A6) وجود دارد  $\beta, \delta > 0$  به طوری که:

$$|K(s', t') - K(s'', t'')| \leq \beta |s' - s''| + \delta |t' - t''|, \forall s', s'', t', t'' \in [a, b].$$

ابتدا لم زیر را ثابت می‌کنیم که در اثبات همگرایی روش ارائه شده مورد استفاده قرار می‌گیرد.

لم (۲) فرایند تکراری (۲) را در نظر بگیرید. تحت شرایط (A۱-A۶) دنباله  $(F_m)_{m \geq 1}$  در شرط لیپ شیتس صدق می‌کند.

اثبات: با استفاده از شرط A4 داریم  $D(f(t'), f(t'')) \leq \mu |t' - t''|$  برای هر  $t', t'' \in [a, b]$  و برای  $m \geq 1$  داریم:

$$D(F_m(t'), F_m(t'')) \leq D(f(t'), f(t'')) + D\left((FR) \int_a^b k(s, t') \odot G(F_{m-1}(s)) ds,\right.$$

$$(FR) \int_a^b k(s, t'') \odot G(F_{m-1}(s)) ds).$$

با استفاده از خواص فاصله بین دو عدد فازی رابطه زیر به دست می‌آید:

$$D(F_m(t'), F_m(t'')) \leq \mu |t' - t''| + \int_a^b |K(s, t') - K(s, t'')| D(G(F_{m-1}(s)), \tilde{0}) ds.$$

با به کارگیری شرط های  $A5$  و  $A6$  داریم:

(۶)

$$D(F_m(t'), F_m(t'')) \leq \mu |t' - t''| + \int_a^b \delta |t' - t''| \alpha \cdot D(F_{m-1}(s), \tilde{0}) ds.$$

اکنون  $D(G(F_{m-1}(s)), \tilde{0})$  را با استفاده از خواص تابع نرم در قضیه ۳ به دست می‌آوریم:

$$D(G(F_{m-1}(s)), \tilde{0}) \leq D(G(F_{m-1}(s)), G(\tilde{0})) + D(G(\tilde{0}), \tilde{0}) \leq \alpha \cdot D(F_{m-1}(s), \tilde{0}) + \|G(\tilde{0})\|_F.$$

با توجه به این که  $M = \sup_{a \leq t \leq b} \|G(\tilde{0})\|_F$  با سوپریمم‌گیری برای  $a \leq s \leq b$  از طرفین رابطه فوق داریم:

از طرفی با استفاده از فرآیند تکراری (۲) داریم:

$$D(F_{m-1}(s), \tilde{0}) = \|F_{m-1}(s)\|_F \leq D(f(s), \tilde{0}) + (FR) \int_a^b k(s, t) \odot G(F_{m-2}(s)) ds.$$

به کمک خواص نرم فازی داریم:

$$\|F_{m-1}(s)\|_F \leq \|f(s)\|_F + (FR) \int_a^b |K(s, t)| (D(G(F_{m-2}(s)), \tilde{0})) ds.$$

با سوپریمم‌گیری از طرفین رابطه فوق برای  $a \leq s \leq b$  و با استفاده از نامساوی (۷) داریم:

$$\|F_{m-1}\|_F \leq \|f\|_F + M_K(b-a)(\alpha \|F_{m-2}\|_F + M) = \|f\|_F + C \|F_{m-2}\|_F + \frac{C}{\alpha} M.$$

با جایگذاری متوالی روی نامساوی فوق داریم:

$$\|F_{m-1}\|_F \leq \|f\|_F \left( \frac{1 - C^m}{1 - C} \right) + \frac{CM}{\alpha} \left( \frac{1 - C^m}{1 - C} \right).$$

با توجه به این که  $\frac{1 - C^m}{1 - C} \leq \frac{1}{1 - C}$  به ازای هر  $m \geq 1$  رابطه زیر به دست می‌آید:

(۸)

$$\|F_{m-1}\|_F \leq \frac{\|f\|_F}{1 - C} + \frac{CM}{\alpha(1 - C)} = \frac{\alpha \|f\|_F + CM}{\alpha(1 - C)}.$$

با جایگذاری رابطه فوق در رابطه (۷) رابطه زیر به دست می‌آید:

$$D(G(F_{m-1}(s)), \tilde{0}) \leq \frac{\alpha \|f\|_F + M}{(1 - C)}.$$

نهایتاً با جایگذاری رابطه فوق در رابطه (۶) رابطه زیر حاصل می‌شود:

(۹)

$$D(F_m(t'), F_m(t'')) \leq \left( \mu + \frac{\delta \alpha C \|f\|_F + CM}{M_K(1-C)} \right) |t' - t''| = L_1 |t' - t''|.$$

بنابراین دنباله  $(F_m)_{m \geq 1}$  در شرط لیپ شیتس با ثابت لیپ شیتس  $L_1 = \mu + \frac{\delta \alpha C \|f\|_F + CM}{M_K(1-C)}$  صدق می کند.

لم ۳ تحت شرایط  $(A_1 - A_6)$  دنباله توابع  $(\varphi_m(s))_{m \geq 1}$  که  $\varphi_m(s) = K(s, t) \odot G(F_m(s))$  برای مقدار ثابت و دلخواه  $t \in [a, b]$  در شرط لیپ شیتس صدق می کند.

اثبات: با استفاده از خواص فاصله فازی داریم:

$$\begin{aligned} & D(\varphi_m(s'), \varphi_m(s'')) \\ & \leq D(K(s', t) \odot G(F_m(s')), K(s', t) \odot G(F_m(s''))) \\ & + D(K(s', t) \odot G(F_m(s'')), K(s'', t) \odot G(F_m(s''))). \end{aligned}$$

با استفاده دوباره از خواص فاصله فازی داریم:

$$D(\varphi_m(s'), \varphi_m(s'')) \leq |K(s', t)| \alpha \cdot D(F_m(s'), F_m(s'')) + |K(s', t) - K(s'', t)| \alpha \cdot D(F_m(s''), \tilde{0}).$$

طبق فرض  $A_6$  و نامساوی های (۸) و (۹) داریم:

$$D(\varphi_m(s'), \varphi_m(s'')) \leq L |s' - s''|, \forall s', s'' \in [a, b], m \geq 1,$$

که در آن  $L = \frac{\alpha \|f\|_F + CM}{\alpha(1-C)}$  و  $L_1 = \mu + \frac{\delta \alpha C \|f\|_F + CM}{M_K(1-C)}$  و  $L = (M_K \alpha L_1 + \beta \alpha L_2)$  است.

قضیه ۷ تحت شرایط  $(A_1 - A_6)$  جواب معادله انتگرال فازی (۱) در هر نقطه  $a \leq t \leq b$  با کران خطای زیر تقریب زده می شود:

$$D^*(F, y_m) \leq \frac{C^{m+1}}{\alpha(1-C)} (L \|f\| + M_0) + \frac{L(b-a)^2}{4n(1-C)}.$$

اثبات: با توجه به این که  $F_1(t) = f(t) \oplus (FR) \int_a^b k(s, t) \odot G(F_0(s)) ds$  داریم:

$$\begin{aligned} D(F_1(t), y_1(t)) & \leq D(f(t), f(t)) + D\left((FR) \int_a^b K(s, t) \odot G(F_0(s)) ds, \right. \\ & \left. \sum_{j=0}^{n-1} \frac{\square}{2} \odot \left[ K\left(t_j + \frac{\square}{4}, t\right) \odot G\left(y_0\left(t_j + \frac{\square}{4}\right)\right) \oplus K\left(t_{j+1} - \frac{\square}{4}, t\right) \odot G\left(y_0\left(t_{j+1} - \frac{\square}{4}\right)\right) \right] \right) \end{aligned}$$

بنا بر نتیجه ۱ داریم:

(۱۰)

$$D(F_1(t), y_1(t)) \leq \frac{L(b-a)^2}{4n}, \forall t \in [a, b].$$

اکنون، چون  $F_2(t) = f(t) \oplus (FR) \int_a^b k(s, t) \odot G(F_1(s)) ds$  داریم:

$$\begin{aligned} D(F_2(t), y_2(t)) & \leq D(f(t), f(t)) + D\left((FR) \int_a^b K(s, t) \odot G(F_1(s)) ds, \right. \\ & \left. \sum_{j=0}^{n-1} \frac{\square}{2} \odot \left[ K\left(t_j + \frac{\square}{4}, t\right) \odot G\left(y_1\left(t_j + \frac{\square}{4}\right)\right) \oplus K\left(t_{j+1} - \frac{\square}{4}, t\right) \odot G\left(y_1\left(t_{j+1} - \frac{\square}{4}\right)\right) \right] \right). \end{aligned}$$

با در نظر گرفتن خواص فاصله فازی نامساوی زیر به دست می‌آید:

$$D(F_2(t), y_2(t)) \leq D \left( (FR) \int_a^b K(s, t) \odot G(F_1(s)) ds, \right. \\ \left. \sum_{j=0}^{n-1} \frac{\square}{2} \odot \left[ K(t_j + \frac{\square}{4}, t) \odot G \left( F_1(t_j + \frac{\square}{4}) \right) \oplus K(t_{j+1} - \frac{\square}{4}, t) \odot G \left( F_1(t_{j+1} - \frac{\square}{4}) \right) \right] \right) \\ + D \left( \sum_{j=0}^{n-1} \frac{\square}{2} \odot \left[ K(t_j + \frac{\square}{4}, t) \odot G \left( F_1(t_j + \frac{\square}{4}) \right) \oplus K(t_{j+1} - \frac{\square}{4}, t) \odot G \left( F_1(t_{j+1} - \frac{\square}{4}) \right) \right], \right. \\ \left. \sum_{j=0}^{n-1} \frac{\square}{2} \odot \left[ K(t_j + \frac{\square}{4}, t) \odot G \left( y_1(t_j + \frac{\square}{4}) \right) \oplus K(t_{j+1} - \frac{\square}{4}, t) \odot G \left( y_1(t_{j+1} - \frac{\square}{4}) \right) \right] \right).$$

با استفاده مجدد از نتیجه ۱، داریم:

$$D(F_2(t), y_2(t)) \leq \frac{L(b-a)^2}{4n} + \frac{\alpha \square M_K}{2} \sum_{j=0}^{n-1} \left[ D \left( F_1(t_j + \frac{\square}{4}), y_1(t_j + \frac{\square}{4}) \right) + D \left( F_1(t_{j+1} - \frac{\square}{4}), y_1(t_{j+1} - \frac{\square}{4}) \right) \right].$$

با در نظر گرفتن نامساوی (۱۰)، داریم:

$$D(F_2(t), y_2(t)) \leq \frac{L(b-a)^2}{4n} + \frac{\alpha \square M_K}{2} \sum_{j=0}^{n-1} \frac{2L(b-a)^2}{4n} \\ = \frac{L(b-a)^2}{4n} + \alpha M_K(b-a) \frac{L(b-a)^2}{4n}.$$

به طور خلاصه داریم:

$$D(F_r(t), y_r(t)) \leq (1+C) \frac{L(b-a)^r}{\xi n}.$$

به استقراء برای هر عدد طبیعی  $m \geq 3$ ، رابطه زیر به دست می‌آید:

$$D(F_m(t), y_m(t)) \leq (1+C+C^r+\dots+C^{m-1}) \frac{L(b-a)^r}{\xi n} = \frac{1-C^m}{1-C} \cdot \frac{L(b-a)^r}{\xi n}.$$

چون  $\frac{1-C^m}{1-C} \leq \frac{1}{1-C}$  به ازای هر  $m \geq 1$ ، داریم:

(۱۱)

$$D(F_m(t), y_m(t)) \leq \frac{L(b-a)^2}{4n(1-C)}.$$

با در نظر گرفتن رابطه  $D^*(F, y_m) \leq D^*(F, F_m) + D^*(F_m, y_m)$  و روابط (۴) و (۱۱) کران بالای خطای

بین جواب واقعی و جواب تقریبی به صورت زیر به دست می‌آید:

$$D^*(F, y_m) \leq \frac{C^{m+1}}{\alpha(1-C)} (L \|f\| + M) + \frac{L(b-a)^r}{\xi n(1-C)}.$$

تذکر (۳) با توجه به این که  $C < 1$ ، نتیجه می‌شود که  $\lim_{m \rightarrow \infty} C^{m+1} = 0$  بنابراین  $\lim_{m \rightarrow \infty, n \rightarrow \infty} D^*(F, y_m) = 0$  و این همگرایی روش را تضمین می‌کند.

### (۶) مثال های عددی

در این بخش جهت نشان دادن دقت و همگرایی روش ارائه شده به بررسی دو مثال می‌پردازیم:

مثال (۱) معادله انتگرال فردهلم غیرخطی فازی زیر را در نظر می‌گیریم:

$$F(t) = f(t) \oplus (FR) \int_0^1 K(s, t) \odot (F(s))^2 ds, \quad t \in [0, 1],$$

که در آن هسته معادله انتگرال،  $k$  و فرم پارامتری تابع معلوم  $f$  به صورت زیر می‌باشند:

$$k(s, t) = \frac{ts}{3}, \quad s, t \in [0, 1],$$

$$\underline{f}(t, r) = \frac{11}{12}t - \frac{1}{6}(1-r) + \frac{1}{27}t(1-r) - \frac{1}{216}t(1-r)^2, \quad t, r \in [0, 1],$$

$$\bar{f}(t, r) = \frac{11}{12}t + \frac{1}{6}(1-r) - \frac{1}{27}t(1-r) - \frac{1}{216}t(1-r)^2, \quad t, r \in [0, 1],$$

جواب دقیق معادله انتگرال فازی فوق به صورت زیر است:

$$(\underline{F}(t, r), \bar{F}(t, r)) = (t - \frac{1}{6}(1-r), t + \frac{1}{6}(1-r)).$$

جدول زیر میزان خطای بین جواب دقیق و جواب تقریبی را به ازای مقادیر مختلف  $m$  و  $n$  سطوح مختلف برش  $r$ ، نشان می‌دهد.

جدول ۱: دقت روش مقاله [۱۷] بر اساس مجموعه‌های برش برای مثال ۱ در نقطه  $t = 0/5$

| $r$  | $n = 10, m = 6$                     |                         | $n = 100, m = 10$                   |                         |
|------|-------------------------------------|-------------------------|-------------------------------------|-------------------------|
|      | $ \underline{F} - \underline{y}_m $ | $ \bar{F} - \bar{y}_m $ | $ \underline{F} - \underline{y}_m $ | $ \bar{F} - \bar{y}_m $ |
| .    | $3/73 \times 10^{-4}$               | $6/37 \times 10^{-4}$   | $3/72 \times 10^{-6}$               | $6/39 \times 10^{-6}$   |
| ۰/۲۵ | $4/04 \times 10^{-4}$               | $6/02 \times 10^{-4}$   | $4/02 \times 10^{-6}$               | $6/03 \times 10^{-6}$   |
| ۰/۵۰ | $4/25 \times 10^{-4}$               | $5/67 \times 10^{-4}$   | $4/35 \times 10^{-6}$               | $5/68 \times 10^{-6}$   |
| ۰/۷۵ | $4/67 \times 10^{-4}$               | $5/33 \times 10^{-4}$   | $4/67 \times 10^{-6}$               | $5/34 \times 10^{-6}$   |
| ۱    | $5/00 \times 10^{-4}$               | $5/00 \times 10^{-4}$   | $5/00 \times 10^{-6}$               | $5/00 \times 10^{-6}$   |

جدول ۲: دقت روش ارائه شده بر اساس مجموعه‌های برش برای مثال ۱ در نقطه  $t = 0/5$

| $r$  | $n = 10, m = 6$                     |                         | $n = 100, m = 10$                   |                         |
|------|-------------------------------------|-------------------------|-------------------------------------|-------------------------|
|      | $ \underline{F} - \underline{y}_m $ | $ \bar{F} - \bar{y}_m $ | $ \underline{F} - \underline{y}_m $ | $ \bar{F} - \bar{y}_m $ |
| .    | $4/66 \times 10^{-9}$               | $8/41 \times 10^{-9}$   | $4/65 \times 10^{-11}$              | $8/07 \times 10^{-11}$  |
| ۰/۲۵ | $5/06 \times 10^{-9}$               | $7/83 \times 10^{-9}$   | $5/04 \times 10^{-11}$              | $7/58 \times 10^{-11}$  |
| ۰/۵۰ | $5/47 \times 10^{-9}$               | $7/29 \times 10^{-9}$   | $5/44 \times 10^{-11}$              | $7/13 \times 10^{-11}$  |
| ۰/۷۵ | $5/89 \times 10^{-9}$               | $6/80 \times 10^{-9}$   | $5/84 \times 10^{-11}$              | $6/68 \times 10^{-11}$  |
| ۱    | $6/33 \times 10^{-9}$               | $6/33 \times 10^{-9}$   | $6/26 \times 10^{-11}$              | $6/26 \times 10^{-11}$  |

مثال ۲) معادله انتگرال فردهلم خطی فازی زیر را در نظر می‌گیریم:

$$F(t) = f(t) \oplus (FR) \int_0^{\pi} k(s, t) \odot F(s) ds, \quad t \in [0, \pi],$$

که در آن هسته معادله انتگرال،  $k$  و فرم پارامتری تابع معلوم  $f$  به صورت زیر می‌باشند:

$$k(s, t) = 0/2 \sin(s) \sin(t), \quad s, t \in [0, \pi],$$

$$\underline{f}(t, r) = (r^2 + r) \left( \sin\left(\frac{t}{2}\right) - \frac{4}{15} \sin(t) \right), \quad t \in [0, \pi], \quad r \in [0, 1],$$

$$\bar{f}(t, r) = (4 - r - r^3) \left( \sin\left(\frac{t}{2}\right) - \frac{4}{15} \sin(t) \right), \quad t \in [0, \pi], \quad r \in [0, 1],$$

جواب دقیق معادله انتگرال فازی فوق به صورت زیر است:

$$(\underline{F}(t, r), \bar{F}(t, r)) = \left( (r^2 + r) \sin\left(\frac{t}{2}\right), (4 - r - r^3) \sin\left(\frac{t}{2}\right) \right).$$

جدول ۳: دقت روش مقاله [۱۷] بر اساس مجموعه‌های برش برای مثال ۲ در نقطه  $t = \frac{\pi}{2}$

|      | $n = 10, m = 6$                     |                         | $n = 100, m = 10$                   |                         |
|------|-------------------------------------|-------------------------|-------------------------------------|-------------------------|
| $r$  | $ \underline{F} - \underline{y}_m $ | $ \bar{F} - \bar{y}_m $ | $ \underline{F} - \underline{y}_m $ | $ \bar{F} - \bar{y}_m $ |
| .    | .                                   | .                       | .                                   | .                       |
| ۰/۲۵ | $8/31 \times 10^{-4}$               | $9/93 \times 10^{-3}$   | $8/28 \times 10^{-6}$               | $9/89 \times 10^{-5}$   |
| ۰/۵۰ | $1/99 \times 10^{-3}$               | $8/98 \times 10^{-3}$   | $1/99 \times 10^{-5}$               | $8/94 \times 10^{-5}$   |
| ۰/۷۵ | $3/49 \times 10^{-3}$               | $7/52 \times 10^{-3}$   | $3/48 \times 10^{-5}$               | $7/49 \times 10^{-5}$   |
| ۱    | $5/32 \times 10^{-3}$               | $5/32 \times 10^{-3}$   | $5/30 \times 10^{-5}$               | $5/30 \times 10^{-5}$   |

جدول ۴: دقت روش ارائه شده بر اساس مجموعه‌های برش برای مثال ۲ در نقطه  $t = \frac{\pi}{2}$

|      | $n = 10, m = 6$                     |                         | $n = 100, m = 10$                   |                         |
|------|-------------------------------------|-------------------------|-------------------------------------|-------------------------|
| $r$  | $ \underline{F} - \underline{y}_m $ | $ \bar{F} - \bar{y}_m $ | $ \underline{F} - \underline{y}_m $ | $ \bar{F} - \bar{y}_m $ |
| .    | .                                   | .                       | .                                   | .                       |
| ۰/۲۵ | $1/36 \times 10^{-5}$               | $1/63 \times 10^{-4}$   | $1/56 \times 10^{-7}$               | $1/87 \times 10^{-6}$   |
| ۰/۵۰ | $3/26 \times 10^{-5}$               | $1/49 \times 10^{-4}$   | $3/76 \times 10^{-7}$               | $1/69 \times 10^{-6}$   |
| ۰/۷۵ | $5/71 \times 10^{-5}$               | $1/23 \times 10^{-4}$   | $6/57 \times 10^{-7}$               | $1/42 \times 10^{-6}$   |
| ۱    | $8/70 \times 10^{-5}$               | $8/70 \times 10^{-5}$   | $1/00 \times 10^{-6}$               | $1/00 \times 10^{-6}$   |

## ۷) نتیجه گیری

در این مقاله فرمول کوادراتوری فازی باز برای توابع عدد فازی مقدار ارائه شده است و تقریب خطای آن بر حسب ثابت لپشیتس بیان شده است. با ترکیب تکنیک تقریب های متوالی و قاعده کوادراتوری فازی باز یک روش عددی تکراری برای حل معادلات انتگرال فازی غیرخطی ارائه شده است. همگرایی روش ارائه شده در قضیه ثابت شده است.

الگوریتم روش روی دو مثال اجرا شده و نتایج عددی هگرایی روش را برای هر دو نوع معادلات انتگرال فازی خطی و غیر خطی تایید می نماید. مقایسه نتایج عددی بدست آمده با بکار گیری روش ارائه شده در این مقاله روی مثالها با روش ارائه شده در مقاله [۱۷]، نشان می دهد که دقت روش پیشنهادی در این مقاله نسبت به روش ارائه شده در مقاله اشاره شده بالاتر است.

## References

1. S. Abbasbandy, E. Babolian, M. Alavi, Numerical method for solving linear Fredholm fuzzy integral equations of the second kind, *Chaos Solutions and Fractals* 31 (2007) 138-146.
2. S. Abbasbandy, T. Allahviranloo, The Adomian decomposition method applied to the fuzzy system of Fredholm integral equations of the second kind, *Internat. J. Uncertain. Fuzziness Knowledge-Based Systems*, 14 (1) (2006) 101-110.
3. G.A. Anastassiou, S.G. Gal, On a fuzzy trigonometric approximation theorem of Weirstrass-type, *Journal of Fuzzy Mathematics*, Vol. 9, No. 3, Los Angeles, (2001) 701-708.
4. E. Babolian, H. Sadeghi Goghary, S. Abbasbandy, Numerical solution of linear Fredholm fuzzy integral equations of the second kind by Adomian method, *Appl. Math. Comput.* 161 (2006) 733-744.
5. M. Baghmisheh, R. Ezzati, Numerical solution of nonlinear fuzzy Fredholm integral equations of the second kind using hybrid of block-pulse functions and Taylor series, *Advances in Difference Equations* (2015), 2015:51 DOI 10.1186/s13662-015-0389-7.
6. M. Baghmisheh, R. Ezzati, Error estimation and numerical solution of nonlinear fuzzy Fredholm integral equations of the second kind using triangular functions *Journal of Intelligent & Fuzzy Systems* 30(2), 639-649 (2016).
7. K. Balachandran, K. Kanagarajan, Existence of solutions of general nonlinear fuzzy Volterra-Fredholm integral equations, *J. Appl. Math. Stochastic Anal.* 3 (2005) 333-343.
8. K. Balachandran, P. Prakash, Existence of solutions of nonlinear fuzzy Volterra- Fredholm integral equations, *Indian J. Pure Appl. Math.* 33 (2002) 329-343.
9. B. Bede, S.G. Gal, Quadrature rules for integrals of fuzzy-number-valued functions, *Fuzzy Sets and Systems* 145 (2004) 359-380.
10. A.M. Bica, Error estimation in the approximation of the solution of nonlinear fuzzy Fredholm integral equations, *Information Sciences* 178 (2008) 1279-1292.
11. A.M. Bica, C. Popescu, Approximating the solution of nonlinear Hammerstein fuzzy integral equations, *Fuzzy Sets and Systems* 245 (2014) 1-17.

12. J.J. Buckley, E. Eslami, T. Feuring, Fuzzy integral equations, in: Fuzzy Mathematics in Economics and Engineering, Studies in Fuzziness and Soft Computing, vol. 91, pp. 229-241, Springer Physica-Verlag Heidelberg, 2002.
13. C. Wu, Z. Gong, On Henstock integral of fuzzy-number-valued functions (I), Fuzzy Sets Syst. 120 (2001) 523-532.
14. P. Diamond, Theory and applications of fuzzy Volterra integral equations, IEEE Transactions on Fuzzy Systems, 10 (529) (2002), 97-102.
15. D. Dubois, H. Prade, Towards fuzzy differential calculus, Fuzzy Sets and Systems 8 (1982) 1-7.
16. R. Ezzati, S. Ziari, Numerical solution and error estimation of fuzzy Fredholm integral equation using fuzzy Bernstein polynomials, Aust. J. Basic Appl. Sci. 5 (9) (2011) 2072-2082.
17. R. Ezzati, S. Ziari, Numerical solution of nonlinear fuzzy Fredholm integral equations using iterative method, Appl. Math. Comput. 225 (2013) 33-42.
18. O.S. Fard, M. Sanchooli, Two successive schemes for numerical solution of linear fuzzy Fredholm integral equations of the second kind, Australian J. Basic Applied Sciences 4 (2010) 817-825.
19. M.A. Fariborzi Araghi, N. Parandin, Numerical solution of fuzzy Fredholm integral equations by the Lagrange interpolation based on the extension principle, Soft Computing 15 (2011) 2449-2456.
20. M. Friedman, M. Ma, A. Kandel, Solutions to fuzzy integral equations with arbitrary kernels, International Journal of Approximate Reasoning 20 (1999) 249-262.
21. M. Friedman, M. Ma, A. Kandel, Numerical solutions of fuzzy differential and integral equations, Fuzzy Sets and Systems 106 (1999) 35-48.
22. S.G. Gal, Approximation theory in fuzzy setting, in: G.A. Anastassiou (Ed.), Handbook of Analytic-Computational Methods in Applied Mathematics, Chapman & Hall, CRC Press, Boca Raton, London, New York, Washington DC, 2000 (Chapter 13).
23. R. Goetschel, W. Voxman, Elementary fuzzy calculus, Fuzzy Sets and Systems 18 (1986) 31-43.
24. O. Kaleva, Fuzzy differential equations, Fuzzy Sets and Systems 24 (1987) 301-317.
25. T. Lotfi, K. Mahdiani, Fuzzy Galerkin method for solving Fredholm integral equations with error analysis, Int. J. Industrial Math. 3 (4) (2011) 237-249.
26. J. Mordeson, W. Newman, Fuzzy integral equations, Inform. Sci. 87 (1995) 215-229.

27. S. Nanda, On integration of fuzzy mappings, *Fuzzy Sets and Systems* 32 (1989) 95-101.
28. J.J. Nieto, R. Rodríguez-López, Bounded solutions for fuzzy differential and integral equations, *Chaos Solitons Fractals* 27 (2006) 1376–1386.
29. N. Parandin, M.A. Fariborzi Araghi, The numerical solution of linear fuzzy Fredholm integral equations of the second kind by using finite and divided differences methods, *Soft Computing* 15 (2010) 729-741.
30. J.Y. Park, S.Y. Lee, J.U. Jeong, The approximate solution of fuzzy functional integral equations, *Fuzzy Sets and Systems* 110 (2000) 79-90.
31. J.Y. Park, J.U. Jeong, On the existence and uniqueness of solutions of fuzzy Volterra-Fredholm integral equations, *Fuzzy Sets and Systems* 115 (2000) 425-431.
32. J.Y. Park, H.K. Han, Existence and uniqueness theorem for a solution of fuzzy Volterra integral equations, *Fuzzy Sets Systems* 105 (1999) 481-488.
33. H. Sadeghi Goghary, M. Sadeghi Goghary, Two computational methods for solving linear Fredholm fuzzy integral equations of the second kind by Adomian method, *Appl. Math. Comput.* 161 (2005) 733-744.
34. C.Wu, Z. Gong, On Henstock integral of fuzzy-number-valued functions (I), *Fuzzy Sets and Systems* 120 (2001) 523-532.
35. H.C. Wu, The fuzzy Riemann integral and its numerical integration, *Fuzzy Sets and Systems* 110 (2000) 1-25.
36. S. Ziari, R. Ezzati, S. Abbasbandy, Numerical solution of linear fuzzy Fredholm integral equations of the second kind using fuzzy Haar wavelet, *Commun. Comput. Inf. Sci.* 299 CCIS (Part 3) (2012) 79-89.
37. S. Ziari, A.M. Bica, New error estimate in the iterative numerical method for nonlinear fuzzy Hammerstein-Fredholm integral equations, *Fuzzy Sets and Systems* 295 (2016) 136-152.
38. S. Ziari, Towards the accuracy of iterative numerical methods for fuzzy Hammerstein-Fredholm integral equations, *Fuzzy Sets Systems* 375 (2019) 161–178.
39. S. Ziari, I. Perfilieva, S. Abbasbandy, Block-Pulse functions in the method of successive approximations for nonlinear fuzzy Fredholm integral equations, *Differential Equations and Dynamical Systems*, <https://doi.org/10.1007/s12591-019-00482-y>.